

**รูปแบบความร่วมมือระหว่างฝ่ายการศึกษาพยาบาลและฝ่ายบริการพยาบาล : กรณีตัวอย่าง
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่**

ดวงวดี	สังโฆบล	ประสมศรี	บุญยะตุลานนท์
ชอลดา	พันธุเสนา	วดี	สุขสมบุรณ์
ทัศนีย์	นะแส	สาลี	บุญศรีรัตน์
วงจันทร์	เพชรพิเชฐเชิธร	สุนี	วิทศิลป์
อรสา	กนกวงศ์	ประสานศรี	ก๋อสกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกันระหว่างคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ และศึกษาผลของการทำงานร่วมกันต่อการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล การจัดการเรียนการสอน บุคลากร และการวิจัย รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และพยาบาลต่อการมีบทบาทร่วม และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบรรยากาศการเรียนรู้อของแหล่งฝึกปฏิบัติ ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 32 คน พยาบาลจำนวน 128 คน และนักศึกษาพยาบาลชั้นปี 3 และ 4 จำนวน 534 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม โครงการวิจัย เรื่องรูปแบบความร่วมมือระหว่างการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาล : กรณีตัวอย่างของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของประสบการณ์ทำงานร่วมกัน และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ของประสบการณ์การทำงานร่วมกันในด้านคุณภาพของการปฏิบัติการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร และการพัฒนาการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกัน ระหว่างคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ ได้จากการศึกษาดูงานการสัมมนาร่วมกัน ซึ่งรูปแบบที่ใช้วิจัยครั้งนี้คือ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับนโยบาย ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการพัฒนาคุณภาพทั้งด้านการศึกษา การบริการและการวิจัย และได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พยาบาล และพยาบาลวิชาชีพในการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาล และการบริการพยาบาล และกลุ่มสัมมนาได้ร่วมกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการร่วมมือกันทำงานระบอบบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรม/งาน/โครงการ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และผลการประเมินจากการสัมภาษณ์พบว่า ได้มีการประสานงานและปฏิบัติ

กิจกรรมตามแผนได้สม่ำเสมอเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน และผู้ปฏิบัติงานทั้ง 2 ฝ่ายมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน รวมถึงนักศึกษาได้มีความพึงพอใจต่อบรรยากาศการเรียนรู้ สภาพการณ์ที่มีความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายการศึกษาและฝ่ายการบริการพยาบาล

2. ผลการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายการศึกษาพยาบาลและฝ่ายการบริการพยาบาล

2.1 อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการบริการอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 62.5 โดยให้เหตุผลว่างานนิเทศนักศึกษาเป็นงานหลัก จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการพยาบาลบางเวลา เมื่อถามถึงความต้องการของอาจารย์ต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริการพยาบาลของผู้ป่วยที่นิเทศ พบว่า อาจารย์ในกลุ่มทดลอง ร้อยละ 100 ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าได้พัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล พัฒนาตนเอง และพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

2.2 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติระดับปานกลางร้อยละ 60 และระดับมากร้อยละ 20 โดยให้เหตุผลว่าส่วนมากปฏิบัติงานเวรย้าย-ดึก ไม่มีเวลาดูแลเนื่องจากงานยุ่ง เมื่อถามถึงความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วย พบว่า พยาบาลในกลุ่มทดลองร้อยละ 75 ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าได้พัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล การศึกษาพยาบาลตนเอง วิชาชีพ และช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีขึ้น

2.3 นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริการพยาบาลในระดับมาก ร้อยละ 61.9 ขณะที่คิดว่าพยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติระดับปานกลางร้อยละ 50 แต่เมื่อถามถึงความต้องการให้อาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทร่วมในการบริการพยาบาล และการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติพบว่านักศึกษาต้องการให้อาจารย์และพยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมร้อยละ 85.7

3. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายการศึกษาพยาบาลและฝ่ายบริการพยาบาลพบว่า

3.1 เมื่อสิ้นสุดการศึกษา อาจารย์พยาบาลในหอผู้ป่วยทดลองและหอผู้ป่วยควบคุมมีความเห็นว่า “การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วย” มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ในหอผู้ป่วยทดลองในระยะเริ่มต้นและสิ้นสุดการศึกษาพบว่าอาจารย์มีความคิดเห็นว่ามีค่าของสภาพการณ์ความร่วมมือที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เพียง 2 รายการคือ “การมีพยาบาลมาร่วมนิเทศงานแก่นักศึกษา” และ “การที่อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วย” และเมื่อ

เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะสิ้นสุดการศึกษาพบว่า มี 3 รายการที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) คือ “การนำวิทยากรใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาลของหอผู้ป่วย” “การจัดประสบการณ์การสอนภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี” และ “การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วย”

3.2 เมื่อสิ้นสุดการศึกษา พยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยทดลองและหอผู้ป่วยควบคุมมีความเห็นว่า “การสามารถดำเนินการวิจัยทางการพยาบาลในหอผู้ป่วย” มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และในหอผู้ป่วยทดลองพยาบาลวิชาชีพมีความคิดเห็นต่อความถี่ของการเกิดสภาพการณ์ความร่วมมือในระยะเริ่มต้นและสิ้นสุดการศึกษาไม่แตกต่างกับทุกรายการและเมื่อศึกษาความพึงพอใจต่อสภาพการณ์ความร่วมมือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะสิ้นสุดการศึกษา พบว่ามีเพียง 1 รายการที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) คือ “การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้แก่นักศึกษา”

3.3 เมื่อสิ้นสุดการศึกษา นักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วยทดลองและหอผู้ป่วยควบคุมมีความคิดเห็นว่า “พยาบาลให้ความช่วยเหลือนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติงาน “แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และความคิดเห็นของนักศึกษาในกลุ่มทดลองต่อความถี่ของการเกิดสภาพการณ์ความร่วมมือระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพในระยะเริ่มต้นและสิ้นสุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ถึง 8 รายการ คือ “อาจารย์จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี” “อาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีกับพยาบาล” “นักศึกษายอมรับความรู้ความสามารถของพยาบาล” “นักศึกษาได้รับความรู้จากการปฏิบัติการพยาบาลจากพยาบาลวิชาชีพ” “พยาบาลร่วมมือในการนิเทศงานแก่นักศึกษา” “พยาบาลยอมรับนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของทีมการพยาบาล” “พยาบาลได้จัดหาประสบการณ์แก่นักศึกษา” และ “อาจารย์และพยาบาลร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนภาคปฏิบัติพยาบาลให้แก่นักศึกษา” แต่เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองในระยะเริ่มต้นการศึกษาและสิ้นสุดการศึกษา พบว่ามีเพียง 1 รายการที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) คือ “พยาบาลร่วมในการนิเทศงานแก่นักศึกษา”